

Temarapport
Temagruppen Erhverv/næringsliv

0. Indledning/Baggrund

Temagruppen erhverv/næringsliv påbegyndte sit arbejde efter workshopen i Höör januar 2006.

Gruppen har i varierende grad haft tilknyttet følgende personer:

Jan E. Molzen Roskilde Amt, Jacob Nielsen Helsingør Kommune, Christian Lindell Region Skåne, Anders Mosbæk Nielsen Storstrøms Amt, Birgit E. Petersen Københavns Amt, Olav Sønderskov Vestsjællands Amt, Anders Axelsson Öresundskomiteen, Tommy Wegbratt Malmö Stad, Peter Jensen Roskilde Amt, samt Jarl Zinn Öresundskomiteen, der har fungeret formand for gruppen.

Projektleder Annette Klysner Region Skåne, projektsekretær Emma Kvistberg, Region Skåne har bistået gruppen.

Gruppen har på en række møde siden starten i januar 2006, drøftet forskellige metoder og fremgangsmåder i arbejdet med at fordele vækst, samt ændringer i branchestruktur med henblik på at fordele arbejdspladser geografisk i Øresundsregionen i projektets forskellige scenarier. Der har været afholdt to miniworkshops som inspiration til gruppen, med deltagelse af; Lars Ramme, direktionsassistent i Wonderful Copenhagen, Claus Frelle-Petersen, Director of Strategy and Development i Copenhagen Capacity, Poul A. Hansen, Lektor ved Roskilde Universitetscenter, Torben Petersen, Professor på Copenhagen Business School, samt Hans Thor Andersen, Lektor ved Geografisk Institut Københavns Universitet. Overskrifterne for miniworkshop har været globalisering, High Tech i Øresundsregionen, samt mere generel refleksion fra indbudte eksperter over ÖRIB projektet formål, herunder særligt muligheder og metoder til at forudsige erhvervsudvikling og brancheændringer i et 40 årige perspektiv.

På baggrund af drøftelser i temagruppen er gruppen nået frem til en skitse til analysemodel, som kan beskrive fordelingen af arbejdspladser i Øresundsregionen i 2045. Gruppen har efterfølgende bedt konsulenterne Sadolin & Albæk A/S om videreudvikle og gennemføre analysen.

Kort fortalt er analysemodellens grundforudsætning er at videnerhverv og handel og serviceerhverv i fremtiden vil tegne sig for en stadig større andel af beskæftigelsen. Forudsætningen er baseret på at erhvervsudviklingen i Øresundsregionen i en række år er gået i retning af færre arbejdspladser i

produktionserhverv og flere i viden- og serviceerhverv. Den udvikling vurderer temagruppen vil fortsætter ikke mindst i lyset af den globale konkurrence, som for et højt lønsområde som Øresundsregionen betyder at kravene til videnindholdet i produkter og serviceydelser udgør konkurrenceparameteret.

Denne temarapport bygger i alt overvejende grad på konsulenterne Sadolin & Albæks rapport om Erhvervsudviklingen i Øresundsregionen frem mod 2045, som temagruppen har bestilt. Temarapporten indeholder en detaljeret gennemgang og beskrivelse af analysemodellen og resultater af analysen.

1. Mål for temaet

Hovedmål:

**En attraktiv og konkurrencekraftig Øresundsregion med långsigtigt
hållbar utveckling**

Delmål:

En attraktiv og konkurrencekraftig region kan udvikles gennem:

- goda **boende- och rekreationmiljöer** med ett rikt **kultur-** og **naturutbud**
- at sikre **velfärdssystemet** samt **folkhelsan** og udvikle den **sociala tolerans** (den nordiske modellen)
- god **tillgänglighet** for alle
- fuld **integration** og **kritisk massa** (*stort befolkningsunderlag*)
- goda rammebetingelser for **näringsliv** og **innovationsmiljö**
- en hållbar **miljömässig** og **ekologisk** utveckling

Undermål:

- Øresundsregionen er Europas førende innovationsmiljø

For at Øresundsregionen kan blive Europas førende innovationsmiljø er der behov for indsatsen blandt andet på følgende områder:

- Styrkede samarbejdsstrukturer mellem erhvervs- og forsknings- og videninstitutioner
- Udvidet netværk på tværs over sundet
- Gemensamme rammebetingelser gennem branschorganisering (samarbejde) over sundet
- Universitetet slås sammen eller har tætte samarbejder
- Dansk/svensk sprogundervisning i skolerne

2. Analysemodel og forudsætninger for analyse og scenarier

Temagruppen har bedt konsulenterne Sadolin & Albæk A/S om at udføre en analyse af udviklingen i Øresundsregionens erhvervsliv, herunder fordelingen af arbejdspladser frem mod år 2045.

Med analysen foretages en brancheopdeling på de større brancher i Øresundsregionen samt en analyse af, hvilke brancher der forventes at være vækstbrancher, samt hvilke der forventes at være tilbagegangsbrancher frem mod år 2045. Samt hvorledes vækst i fremtidige arbejdspladser forventes at fordele sig på henholdsvis brancher samt kommuner og regioner inden for Øresundsregionen.

2.1 Metode

Analysen tager udgangspunkt i data fra "Nace 4 statistikken" leveret af deltagerne i Ørib projektet. Data vil rumme en fordeling af arbejdspladser på brancher og kommuner i Øresundsregionen. Data, som benyttes, stammer fra Øresundsregionens databank, der bygger på statistik fra Danmarks Statistik og Svenske Statistik Central Byron. Datamaterialet, der ligger til grund for analysen, er fra 2003.

Nace statistikken er i analysen fordelt på en række nye brancher, der er tilpasset opdragets formål, som er at bestemme glidningen i arbejdspladser inden for de forskellige brancher frem mod 2045.

Data fra bosætningsgruppen i Ørib projektet er, ud over tidligere studier, foretaget af Sadolin & Albæk A/S benyttet i overvejelserne omkring branchernes lokalisering præferencer.

Øresundsregionen deles op i 8 underregioner, herunder Region Skåne, København og Frederiksberg kommuner, Københavns Amt, Frederiksborg Amt, Roskilde Amt, Vestsjællands Amt, Storstrøms Amt og Bornholms Amt.

Analysen af den fremtidige fordeling af arbejdspladser tager udgangspunkt i 2 prædefinerede scenarier, et "Baseline scenario" og et "Konkurrencekraft scenario", der yderligere opdeles i et scenario med fokus på monocentrisk vækst og et scenario med fokus på polycentrisk vækst. For Konkurrencekraft scenariene gælder, at en andel af væksten i arbejdspladser vil være bundet til befolkningsudviklingen i det enkelte lokalområde eller region. Denne andel, der forudsættes at være 25 % tages, der ikke stilling til i denne analyse. Denne forudsætning indgår ikke i overvejelserne i Baseline scenariet, der ikke regner med en geografisk forskydning i arbejdspladserne frem mod 2045.

Analysen af arbejdspladsernes fordeling i Øresundsregionen vil i Baseline scenariet tage udgangspunkt i den nuværende geografiske fordeling af arbejdspladser, og udviklingen vil blive fremskrevet i forhold til en prædefineret vækstrate. Der foretages en mindre overordnet brancheglidning i Baseline scenariet.

Analysen af arbejdspladsernes fordeling i Øresundsregionen vil i Konkurrencekraft scenariet fortsat tage udgangspunkt i den nuværende fordeling på brancher og regioner, men udviklingen i arbejdspladsernes fordeling vil være baseret på nogle få hypoteser omkring branchernes lokaliseringskrav samt de opstillede rammer i henholdsvis det monocentriske og det polycentriske vækstscenario.

Rammerne for analysen er nedsat med basis i 2005. I 2005 er der ca. 1,65 millioner arbejdspladser i Øresundsregionen. Fra 2005 forudsættes en vækst i antallet af arbejdspladser frem mod 2045 på 250.000 i Baseline scenariet og 550.000 i Konkurrencekraft scenarierne. Data for arbejdspladsernes geografiske fordeling i regionen er tilgængelige for 2003, hvor antallet af arbejdspladser lå på ca. 1,7 millioner. Der korrigeres for dette ved at begrænse væksten i scenarierne til henholdsvis 200.000 og 500.000 ekstra arbejdspladser.

Analysens fremgangsmåde er listet nedenfor:

- ③ Væksten i antallet af nye arbejdspladser frem mod 2045 fordeles i forhold til de brancheglidninger, der er forudsat i de forskellige scenarier, hvorefter Baseline scenariet er fuldført
- ③ Ca. 25% af den nye fordeling af arbejdspladser udskilles i en kategori for lokale arbejdspladser, der er bundet til det enkelte lokalområde. Disse arbejdspladser fordeles i forhold til den nuværende fordeling af lokale erhverv i Øresundsregionen
- ③ I Konkurrencekraft scenarierne isoleres de resterende ca. 75% ”ikke lokale erhverv”
- ③ Der korrigeres manuelt for brancher og områder, hvori der er opstået negative ikke lokale arbejdspladser. Et negativt antal arbejdspladser opstår enkelte steder, idet strukturen i de enkelte kommuner ikke nødvendigvis følger den samlede struktur for lokale arbejdspladser i hele Øresundsregionen, som benyttes i opsplitningen af de lokale erhverv
- ③ I Konkurrencekraft scenarierne laves en geografisk glidning mellem center og periferi, afhængigt af hvilket scenario der betragtes
- ③ Til slut foretages en manuel geografisk glidning i forhold til Sadolin & Albæk A/S’ erfaringer med branchernes lokaliseringskrav. Denne glidning foretages i centret i det monocentriske vækstscenario og for periferien i det polycentriske vækstscenario.

Figur 1 Step i analyse af branchernes lokaliseringskrav			
Step	Baseline scenarie	Konkurrencekraft scenarie	
		Uændret økonomisk vækst	Monocentrisk vækst
Antal arbejdspladser 2045	200.000	500.000	500.000
Fordeling af lokale arbejdspladser		25 %	25 %
Brancheglidning	100 %	75 %	75 %
Videnerhverv	30 %	40 %	40 %
Handel og serviceerhverv	55 %	50 %	50 %
Produktionserhverv	15 %	10 %	10 %
Manuel korrektion for negative arbejdspladser		ja	ja
Geografisk glidning			
Center/Periferi		+/- 15 procentpoint	+/- 15 procentpoint
Branchernes lokaliseringskrav		Center	Periferi

Kilde: Sadolin & Albæk

2.2 Brancher og lokaliseringskrav

I denne analyse arbejdes med en brancheopsplitning på hovedbrancher og yderligere opsplitning på en række underbrancher, der er defineret ud fra Øresundsstatistikken.

Brancher

Brancheopdelingen, benyttet i analysen, er foretaget på baggrund af Nace 4 statistikken. Opdelingen kan aflæses i *Bilag 5*. Opdelingen på hovedbrancher afspejler hovedlinierne i nutidens erhvervsudvikling. Opdelingen på hovedbrancher ser ud som følger:

- ③Videnserhverv
- ③Handel og serviceerhverv
- ③Produktionserhverv

I 2003 fordeler arbejdspladserne i hovedbrancherne sig med 18% på videnserhverv, 60% på handel og serviceerhverv og 22% på produktionserhverv.

Opdelingen på hovedbrancher benyttes i Baseline og Konkurrencekraft scenarierne til at lave en opdeling af antallet af arbejdspladser i 2045. Der forudsættes i Baseline scenariet en opsplitning på de 3 hovederhverv på 30 % til videnerhverv, 55 % til handel og serviceerhverv og 15 % til produktionserhverv. I de to Konkurrencekraft scenarier fordeler arbejdspladserne sig med 50 % på videnerhverv, 40 % på handel og serviceerhverv og 10 % på produktionserhverv.

De overordnede brancheopdelinger er rodfæstede i den økonomiske globalisering, der i de senere år har været medvirkende til at styre økonomien i Øresundsregionen i retning af de erhverv, hvor regionen er konkurrencedygtig på det globale marked. I den sammenhæng er der i de fremtidige

branchefordelinger lagt større vægt på videnserhverv, idet Øresundsregionen forventes at kunne konkurrere internationalt på dette felt.

Underopdelingen på yderligere 16 brancher hjælper i Konkurrencekraft scenarierne med at anvende forudsætninger om lokaliseringskrav samt vækst- og tilbagegangsbrancher, idet forskellige brancher under de 3 hovedbrancher har forskellige lokaliseringskrav og forskellig forventet udvikling. De 3 hovedbrancher opdeles i følgende underbrancher:

Videnerhverv

- ③ICT og relateret teknologi
- ③Miljø og energi
- ③Medicinal og sundhed
- ③Uddannelse og grundforskning

Handel og serviceerhverv

- ③Turisme
- ③Transport
- ③Engros- og detailhandel
- ③Hospitaller og lægepraksis
- ③Finansiell service
- ③Liberale erhverv
- ③Offentligt og organisationer

Produktionserhverv

- ③Fødevarerprodukter
- ③Møbler og tekstiler
- ③Bygninger og boliger
- ③Andre erhverv
- ③Primær sektor

Underopdelingen kan foretages på et mere specifikt niveau, end denne opdeling gør. Denne opdeling tager dog hensyn til de største brancher uden fuldstændig at drukne i detaljen.

2.3 Vækstbrancher og tilbagegangsbrancher

I en verden styret af globalisering, eller mega trends om man vil, må Øresundsregionen forventes at skulle konkurrere med en stadigt voksende omverden, der efterhånden vil indhente regionens forspring inden for forskellige brancher. Sadolin & Albæk A/S er af den opfattelse, at Øresundsregionens mulighed for at opfylde den forudsatte vækst i antallet af arbejdspladser ligger i

en fortsat relativ vækst inden for videnserhverv. Fremtidens vækstbrancher må derfor ligge inden for hovedbranchen videnserhverv, mens der må forventes en mindre indskrænkning af handel og serviceerhverv, mens produktionserhverv forventes at miste betydning. Denne udvikling er afspejlet i den forudsatte branchefordeling i år 2045.

I Baseline scenariet forudsættes en mindre brancheglidning, således at videnserhverv, handel og serviceerhverv samt produktionserhverv vil råde over henholdsvis 30%, 55% og 15% af arbejdspladserne.

Inden for videnserhverv forventes de detailorienterede brancher, herunder ICT og relateret teknologi, miljø og energi samt medicinal og sundhed at opleve den største vækst. Uddannelse og grundforskning forventes at få en mere moderat vækst. Hermed er der lagt op til, at udviklingen vil være præget af markeds kræfternes efterspørgsel på vidensbaseret arbejdskraft, hvorved den positive udvikling primært vil forekomme inden for de private erhverv.

I forhold til den forudsatte brancheglidning kommer handel og serviceerhverv til at fylde mindre i den samlede fordeling af arbejdspladser. I Konkurrencekraft scenarierne forventes udviklingen ikke at være uniform de enkelte underbrancher imellem. Specielt forventes transporterhverv samt engros- og detailhandel at miste arbejdspladsandele. Transporterhverv forventes effektiviseret via computerbaserede systemer, hvorfor denne branche forventes at få en tilbagegang i andelen af arbejdspladser. Engros- og detailhandel forventes samlet i større klynger med større detailhandelsareal og stordriftsfordele på medarbejdersiden til følge.

Inden for produktionserhverv forventes samtlige underbrancher at opleve tilbagegang. Denne udvikling skal ses i lyset af den generelle udvikling gennem de seneste årtier fra produktionssamfund mod service- og videnssamfund. I byggebranchen forventes byggeriet effektiviseret, og fremtidens byggeri vil formentligt blive mere fleksibelt med mulighed for at arrangere og genbruge byggemoduler.

2.4 Branchernes lokaliseringskrav

Sadolin & Albæk A/S' erfaringsgrundlag omkring branchernes lokaliseringskrav er opbygget via analyser, der primært har omfattet Storkøbenhavn, herunder Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune og Københavns Amt. Yderligere har Sadolin & Albæk A/S via tidligere analyser erfaringer fra Kalundborg Kommune og Fredericia Kommune.

Forskellige brancher har typisk varierende lokaliseringskrav afhængig af en række parametre, som brancherne tillægger forskellig vægt. Lokaliseringskravene fordeler sig typisk på 3 parametre, som igen har en række underparametre. De 3 parametre er:

- ③Økonomi
- ③Område og rammebetingelser
- ③Ejendomskrav og andet

Sadolin & Albæk A/S har udført flere analyser af branchernes lokaliseringskrav - den sidste i 2005. Analysen betragter forskellige erhvervs virksomheders præferencer i forbindelse med en lokalisering eller en flytning. Analysen tager udgangspunkt i de tidligere nævnte hovedbrancher, således at der

skelnes mellem forskellige brancher og hovederhverv. Analysen betragter, hvilke underparametre den enkelte virksomhed lægger specielt vægt på i lokaliseringsbeslutningen.

Specielt underkategorier til område og rammebetingelser har stor betydning for brancherne generelt. Underkategorierne til rammebetingelser er bl.a.:

- ③Nærhed til motorvej
- ③Nærhed til nærmeste bys centrum
- ③Nærhed til lufthavn
- ③Udbygning af telenet
- ③Kundegrundlag
- ③Eksisterende medarbejderstab
- ③Rekrutteringsgrundlag for fremtidige medarbejdere
- ③Uddannelses- og forskningsinstitutioner
- ③Klyngedannelse og muligheden for vidensudveksling
- ③Prestige og visibilitet forbundet med lokaliseringen
- ③Nærhed til offentlig transport
- ③Kvaliteten af infrastruktur til privat befordring
- ③Nærhed til havne- og jernbaneanlæg

Øvrige underkategorier, der er taget i betragtning, inkluderer:

- ③Grunden/ejendommens synlighed
- ③Grundens og områdets kvalitet som domicilbeliggenhed
- ③Natur og grønne omgivelser
- ③Grunden og områdets ekspansionsmuligheder
- ③Mulighed for parkering

Analysens resultater er vist i Figur 2.

Lokaliseringskrav brancher	Økonomi	Område og rammebetingelser	Ejendomskrav og andet
Videnerhverv	4 %	52 %	44 %
Handel og serviceerhverv	10 %	59 %	31 %
Produktionserhverv	12 %	35 %	52 %
Erhverv i alt	8 %	52 %	40 %

Kilde: Sadolin & Albæk

Analysens resultater viser, at område og rammebetingelser aggregeret over de 3 hovedbrancher vægter med over 50 % i beslutningsprocessen. Videnserhverv samt handel og serviceerhverv lægger især vægt på område og rammebetingelser, hvorimod produktionserhverv lægger mere vægt på den enkelte ejendom med de faciliteter, der er forbundet hermed.

For videnserhverv er det generelt rekrutteringsgrundlag, eksisterende medarbejderstab, fleksible indretningsforhold og tekniske installationer samt tilgængelighed med privat befordring, der spiller en rolle i beslutningsprocessen.

For handel og serviceerhverv er det generelt city nærhed, god tilgængelighed for offentlig transport, parkeringsmuligheder samt prestige og visibilitet, der spiller en overordnet rolle.

Produktionserhverv lægger stor vægt på de faciliteter, der er forbundet med den enkelte ejendom. Yderligere er produktionserhverv fokuseret på god tilgængelighed via veludbygget infrastruktur.

2.5 Branchernes lokalisering i Øresundsregionen

Såvel videnserhvervs som handel og serviceerhvervs lokalisering i Øresundsregionen koncentrerer sig generelt i områderne tæt på København og Malmø samt omkring de større provinsbyer i regionen. Det samme kan siges om detailhandlen. Den danske og svenske del af Øresundsregionen adskiller sig dog ved, at detailhandlen i Danmark fortsat er mest markant omkring bymidterne, hvorimod den svenske detailhandel gennem en periode har oplevet en større koncentration omkring retailområder i de større provinsbyer. Denne udvikling er så småt på vej på den danske side af Øresund.

Traditionelle produktionsvirksomheder er placeret i udkanten af de større provinsbyer. I Øresundsregionen er der større koncentrationer i områderne:

- ③ korridoren mellem Hillerød og Birkerød
- ③ Ved Ballerup og Måløv
- ③ korridoren mellem Herlev, Glostrup og Brøndby
- ③ den sydlige korridor fra Høje Taastrup ind mod E20 og sydpå til Køge
- ③ Omkring Avedøre
- ③ På Amager nær Kastrup Lufthavn

③Ved Roskilde, Næstved, Slagelse, Ringsted og Kalundborg

③Omkring Ôstra Hamnen og i yderområderne Bulltofta og Fosie ved Malmø

③Ved Helsingborg

③Ved Kristianstad, Trelleborg, Ystad, Lund og Hässleholm

3. Den nuværende situation

I dag er der omkring 1,65 millioner arbejdspladser i Øresundsregion. Reelt set er antallet af arbejdspladser i Øresundsregionen gået tilbage de senere år. Forudsætningerne i ÖRIB projektet forudsætter at denne udvikling vendes.

3.1 Arbejdspladsernes geografiske fordeling

Arbejdspladsernes geografiske fordeling i Øresundsregionen er i dag påvirket af bosætningen i regionen. Afhængig af den overordnede opdeling i regioner inden for Øresundsregionen er Skåne den region, der med 28 % har flest arbejdspladser. København og Frederiksberg kommuner har i fællesskab 21 % af arbejdspladserne, og Københavns Amt har ligeledes 21 % af arbejdspladserne. Fordelingen er vist i Figur 3.

Figur 3 Arbejdspladsernes geografiske fordeling i Øresundsregionen, 2003	
Arbejdspladsernes geografiske fordeling	andel
Region Skåne (ekskl. Malmø og Lund)	17 %
Malmø og Lund	11 %
København og Frederiksberg kommuner	21 %
Københavns amt	21 %
Frederiksborg Amt	9 %
Roskilde Amt	6 %
Vestsjællands Amt	7 %
Storstrøms Amt	6 %
Bornholms Regionskommune	1 %

Kilde: Øresundsregionens database

Uden for København, Malmø og Lund er det de største provinsbyer, der råder over flest arbejdspladser. De mest markante af disse byer inkluderer Helsingborg, Kristianstad, Hässleholm, Roskilde, Hillerød, Køge, Slagelse og Næstved.

3.2 Arbejdspladsernes fordeling på brancher

I forhold til den ovenfor definerede branchefordeling i Øresundsregionen befinder der sig flest arbejdspladser inden for de 4 kategorier offentlig service, engros- og detailhandel, hospitaler og lægepraksis samt bygninger og boliger, der alle har over 10 procentpoint af det samlede antal arbejdspladser i Øresundsregionen. Figur 4 viser arbejdspladsernes fordeling på brancher i Øresundsregionen.

Beskæftigede i "bygge og anlæg" er faldet i Københavns og Frederiksberg Kommune, men steget kraftigt i de øvrige danske amter og i Skåne.

Udviklingen indenfor bygge og anlæg vil være konjunktur afhængig. Virksomheder vil placere sig hvor huslejen er billig og hvor adgangen til markedet er nem. Dvs. primært udenfor centrum.

"De primære erhverv" er generelt gået tilbage i hele regionen, men denne branche har kun ringe betydning for den samlede erhvervsudvikling. Kun i Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt spiller landbruget stadig en vis rolle, selvom antallet af beskæftigede er stærkt faldende.

Beskæftigede i den primære sektor vil fortsat falde. Andelen kan dog opretholdes, hvis det lykkes for landbruget at afsætte afgrøder som råvarer i industrien: isolering, brændstof, tøj. Selv med nye industri-eventyr vil den øgede mekanisering og automatisering ikke medføre flere beskæftigede i den primære sektor – men i den relaterede forarbejdnings-industri.

Også indenfor landbrug og fødevarerbearbejdning satses der på lokal identitet og kvalitet.

Figur 4 Arbejdspladsernes fordeling på brancher i Øresundsregionen, 2003			
Hovedbrancher	Andel	Underbrancher	Andel
Videnerhverv	18 %	ICT og relaterede teknologi	5,9 %
		Miljø og energi	1,9 %
		Medicinal og sundhed	2,0 %
		Uddannelse og grundforskning	8,6 %
Handel og serviceerhverv	60 %	Turisme	2,4 %
		Transport	6,5 %
		Engros- og detailhandel	15,2 %
		Hospitaler og lægepraksis	11,6 %
		Finansiell service	3,9 %
		Liberale erhverv	6,1 %
		Offentligt og organisationer	14,1 %
Produktionserhverv	22 %	Fødevarerprodukter	3,3 %
		Møbel og tekstiler	0,2 %
		Bygninger og boliger	10,3 %
		Andre erhverv	6,6 %
		Primær sektor	1,6 %

Kilde: Øresundsregionens database

Note: Resultater Sadolin & Albæk

3.3 Udviklingen i den regionale erhvervsstruktur

De fleste svar på spørgsmålet "Hvad skal regionen leve af i fremtiden ?" – bygger på nuværende styrkepositioner og en viden om den netop forløbne erhvervsudvikling. Hertil kommer de hastigt skiftende trends i globaliseringen. Ud fra kendskabet til spirende vækstvirksomheder og satsninger på forskning kan man med nogen sikkerhed spå om morgendagens virksomheder på en 10-15 årig horisont. Derimod er det meget uvist, hvilken type virksomheder vi kan forvente at se i Øresundsregionen i 2045.

Hvor langt er Kina kommet i deres økonomiske udvikling ?

Er lavtløns-produktionen flyttet til Afrika ?

Hvor mange høj- og lavkonjunkturer har vi gennemlevet på de 40 år ?

Hvilken energikilde er dominerende ?

Sådanne spørgsmål spiller en stor rolle for erhvervsudviklingen i Øresundsregionen. Vores satsning på videnerhverv vil være i skarp konkurrence fra nutidens produktionslande, specielt Kina.

Samtidig kan en eksplosiv økonomisk udvikling i Kina medføre, at lavtløns-produktionen endnu

engang har skiftet lande eller verdensdel. Sikkerhed for produktion og leverancer vil have betydning for hvor stor en del af industriproduktionen, der fortsat kan produceres i Asien eller Afrika.

Analysen fra Sadolin & Albæk opstiller en statistisk model til fordeling af arbejdspladserne i de enkelte scenarier i 2045. Fordelingen bygger bl.a. på en forventning om, at tilvæksten i antal arbejdspladser skal findes inden for videnerhverv; IKT, Miljø & Energi, Medicinal & Sundhed samt Uddannelse & Grundforskning.

I dette afsnit har Erhvervsgruppen forsøgt at gå et skridt dybere end ovennævnte 4 grupperinger inden for videnerhverv. Det har vi gjort for at bidrage mere kvalitativt til de scenarier, der skal tegne mulige billeder af udviklingen i Øresundsregionen – både i centrum og i periferien.

Vores bud på den fremtidige udvikling er baseret på viden om regionens industrialisering i de seneste 50 år, en mere detaljeret statistik over udviklingen i de seneste 10 år samt de tendenser, der kan aflæses i den pågående globalisering.

Der er generel enighed om, hvilke erhverv der kan satses på i Øresundsregionens centrum. Her koncentrerer viden, væksterhverv, uddannelser, oplevelser og service. Derimod er det sværere at pege på fremtidens arbejdspladser i periferien. Procentvis vil de fylde stadig mindre, men politisk og for den regionale udvikling har det stor betydning at forsøge at beskrive udviklingspotentialerne. Hertil kommer, at erhvervslivet vil spille en større rolle decentralt i det polycentriske konkurrencekraft scenario.

Nedenstående gennemgang er struktureret efter Sadolin & Albæks inddeling i hovedbrancher. Gennemgangen er ikke stringent når det gælder de enkelte underbrancher, da gruppens tal bygger på en anden statistik med færre brancher, nemlig Danmarks Statistiks fordeling på 27 brancher.

3.3.1 Videnerhverv

Det er ikke muligt direkte at sammenstille S&A's fire undergrupper inden for videnerhverv med de 27 brancher fra Danmarks Statistik. Eksempelvis er IKT delvist indeholdt i branchen "Forretnings-service", mens gruppen Medicinal & Sundhed er indeholdt i både kemisk industri og sundhedsvæsen.

Generelt kan man sige om videnerhverv, at de dels opstår som en konsekvens af globaliseringen, og dels er en naturlig udvikling af den industrielle udvikling i Vesteuropa. Videnerhverv omfatter, som S&A skriver, en lang række kendte erhverv, der tidligere var grupperet under produktions- og servicebrancher. Følgende forhold kendetegner videnerhverv i bred forstand:

- Ny eller mere viden i kendte produkter
- Nye kombinationer / anvendelser af kendte produkter
- Nye produkter eller serviceydelser
- Arbejdsdeling i den globale virksomhed

Brancher, der i dag befinder sig indenfor service- eller produktionserhverv, vil glide over i videnerhverv. Det sker som følge af den teknologiske udvikling, eller fordi virksomheden opsplittes med produktion i lavtløns lande og udvikling i Øresundsregionen. I disse tilfælde vil de nye

videnerhverv udvikle nye produkter eller nye anvendelsesmuligheder af kendte produkter. I første omgang med en højteknologisk, lokal produktion til følge. Se også nedenstående om produktion.

Andre typer af videnerhverv tilknytter en historie eller et image til produkter, der produceres andre steder. Det handler om markedsføring og om individuelle tilpasninger til de kundegrupper og markeder vi har et historisk kendskab til.

De fire underbrancher af videnerhverv i S&A's analyse dækker over virksomheder, som allerede her i 2006 har leveret nye arbejdspladser og vækst i regionen. Det er også disse brancher, der satses på i erhvervsstrategier i disse år. Det vil kræve en konstant udvikling af sådanne virksomheder, hvis de også skal være førende i 2045. Den moderne, globale virksomhed kan nemlig ikke tage det for givet, at vækst og udvikling vil være lige så stabil som i tidligere tiders industrieventyr.

"Undervisning" er den eneste branche i statistikken, der kan sammenlignes med én af S&A's videnbrancher. Antallet af beskæftigede er gået frem overalt og nærmest eksploderet i Skåne. Globaliseringens krav til øget uddannelse må resultere i flere beskæftigede i branchen, der også omfatter grundforskning. Arbejdspladserne forventes primært at forblive i de nuværende universitetsbyer. Etableringen af de nye danske regioner kan medføre en mindre decentralisering af videregående uddannelser, mens de regionale ungdomsuddannelser i et mindre omfang vil blive centraliseret til de største købstæder.

3.3.2 Handel og serviceerhverv

Denne gruppe udgør den mest stabile af de 4 underbrancher af videnerhverv, idet brancheglidningen er minimal.

Inden for "engroshandel" er der sket en udflytning af arbejdspladser. Her ses en kraftig tilbagegang i Københavns og Frederiksberg Kommune, status quo i Københavns Amt og Storstrøms Amt – men vækst i Frederiksborg, Roskilde og Vestsjællands Amt. Samlet set er væksten i Skåne dobbelt så stor som på dansk side.

Tendensen går mod samling i større virksomheder - givetvis i de eksisterende transportcentre / knudepunkter, og i de nye som Godsgruppen har peget på. Virksomhederne vil kræve megen plads og god tilgængelighed til markedet.

"Detailhandlen" er gået frem over hele linjen. Procentvis størst i Roskilde Amt, men målt i antal beskæftigede er væksten størst i Københavns og Frederiksberg Kommune. På grund af lovgivningen i Danmark ses fortsat en styrkelse af bykernen i de større byer – på trods af etableringen af en række eksterne storcentre. I Sverige samles større andele af detailhandlen i meget store centre uden for de større byer.

Man må forvente en øget koncentration af udvalgsvarerhandel i de største bycentre. Hvis den generelle mobilitet fortsat øges vil vi se nye storcentre tæt på pendlingsvejene. Dagligvarerhandlen vil fordele sig decentralt efter befolkningens bosætning.

Øget nethandel vil betyde, at virksomheder kan lokaliseres mere uafhængigt af kunderne. De vil have samme behov som engroshandel (distribution).

"Hoteller og restauration" er steget kraftigt centralt – i Københavns og Frederiksberg Kommune samt Roskilde Amt, Frederiksborg Amt og Skåne. Branchen er gået tilbage i Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt.

I en yderligere globaliseret verden vil hotelbranchen være i vækst i regionens centrum. I andre områder vil en vækst være afhængig af turismeudviklingen. Kombinationen af et rigere samfund og mindre tid til madlavning i hjemmet taler også for en generel vækst for restaurationsbranchen.

Beskæftigede inden for "transport" er steget kraftigt i Skåne og i Københavns Amt, men gået tilbage i alle andre amter.

Øget velstand, økonomisk vækst, globalisering mv. taler alt sammen for et større samlet transportarbejde i fremtiden, men der vil nok ikke være en direkte kobling til øget beskæftigelse i branchen. Effektiviseringer og større enheder vil trække ned, mens decentralisering og individualisme kan trække opad. En mulig gevinst kan ligge i Øresundsregionens potentiale som logistikcenter i Nordeuropa og Baltikum – med etablering af nye, store transportterminaler.

Brancherne "Post og tele" samt "Finansiering og forsikring" har generelt været præget af nedgang i antal beskæftigede pga. rationaliseringer og IT. Eneste undtagelse er "Post og tele" i Københavns Amt, hvor antallet af beskæftigede er steget med 3.000 (centralisering ?).

Finanssektoren mangler p.t. arbejdskraft efter de senere års mange fyringsrunder. Samtidig er der en tendens til, at flere tegner private sygeforsikringer og pensioner. Det vil give en vækst i forsikringsbranchen, som dog kan ske på bekostning af et fald i offentligt beskæftigede. En vækst i denne branche vil ske centralt.

"Forretningsservice" står for langt den største stigning i Skåne, Københavns og Frederiksberg Kommune samt i Københavns Amt – og udgør også en markant vækstbranche i de øvrige amter.

Udvikling af et viden- og servicesamfund taler for en fortsat vækst i denne branche. Det er dog ganske uvist i hvilket omfang IKT ydelser købes i lavtløns-områder.

Beskæftigede med "offentlig administration" er faldet meget markant overalt i Danmark. I Skåne har udviklingen været omvendt med en moderat stigning.

Kompleks lovgivning, implementering af EU-regler og mere veluddannede borgere vil stille større krav til offentlige forvaltninger. For at indfri disse krav vil der være behov for flere ansatte. Spørgsmålet er, om der er grundlag for både flere beskæftigede i det offentlige og i de private væksterhverv.

Indenfor "Sundhedsvæsen" ses en lille, ubetydelig stigning på den danske side. I Skåne er antal beskæftigede faldet med 11.000 i perioden – det absolut største fald af alle brancher.

Udviklingen går mod færre, men større offentlige sygehuse og et stigende antal privathospitaler. Samtidig er der øget fokus på forebyggelse, sundhed, trivsel og det brede begreb wellness.

Det er også grunden til, at S&A medtager sundhed under videnerhverv. Der kan være tale om traditionel medicinsk forskning og produktion. Men der kan også opstå nye arbejdspladser indenfor krydsfelterne forebyggelse, sundhed, motion og turisme. Her kan der ligge et stort potentiale i regionens periferi.

"Sociale institutioner" står for den næststørste stigning i Københavns og Frederiksberg Kommune samt i Roskilde Amt og Skåne – og den største i Frederiksborg, Vestsjællands og Storstrøms Amt.

Også her kan man tale om videnerhverv, når erfaringerne udnyttes til eksport af viden eller til at udvikle de forskellige institutioner.

Beskæftigede indenfor "Foreninger, kultur (- og renovation !)" er steget centralt; Københavns og Frederiksberg Kommune, Københavns Amt samt i Skåne.

3.3.3 Produktionserhverv

Inden for de fleste former for "industri" er der sket et generelt fald i antal beskæftigede. I absolutte tal er de største fald sket inden for føde-, drikke- tobaksvarer samt træ-, papir- og grafisk industri på både den danske og svenske side. Det absolut største fald på den danske side er sket i jern- og metalindustrien, hvor der er forsvundet 9.500 arbejdspladser. I samme periode har branchen til gengæld oplevet en stigning på 3.700 flere beskæftigede i Skåne, hvor også møbelindustrien har fremvist en tilsvarende fremgang.

Eneste undtagelse fra nedgangen på den danske side ses i kemisk industri og plastindustri, der i Vestsjællands Amt, Frederiksborg Amt og Roskilde Amt er gået kraftigt frem.

Alt tyder p.t. på, at faldet indenfor industrien må forventes at fortsætte i takt med øget globalisering. Som nævnt kan det dog lykkes gamle industribrancher at glide over i viden- eller servicebrancher.

Følgende typer af produktion kan forventes at eksistere om 40 år:

- Prototype-produktion tæt på udviklingsafdeling
- Individuel kunde-tilpasning – produktion og samling
- Våbenindustri med høje sikkerhedskrav
- Metalindustri med høj specialisering og små kvanti
- Fødevarer med en lokal eller regional identitet

Innovation bliver en stor joker i denne branche. Den erhvervspolitiske indsats indenfor de fire nævnte underbrancher af videnerhverv vil givetvis stimulere til nye virksomheder indenfor de kendte produktionserhverv. Spørgsmålet bliver i hvor høj grad produktionen vil kræve konstant tilførsel af nyeste viden og direkte tilknytning til en geografi, et image eller et marked. Sådanne individuelle og hastigt skiftende krav til en produktion taler for at opretholde et vist bundniveau af produktionsarbejdspladser i regionen.

4. Baseline scenariet 2045

I Baseline scenariet forudsættes en vækst i antallet af arbejdspladser i hele Øresundsregionen på 200.000 arbejdspladser, således at det samlede antal arbejdspladser i 2045 når op på 1,9 millioner. Årsagen til, at der kun tillægges 200.000 arbejdspladser frem for 250.000, som nævnes i forudsætningerne til notatet, er den, at data er baseret på arbejdspladser i 2003. Siden 2003 er antallet af arbejdspladser i Øresundsregionen faldet tilsvarende. I scenariet forudsættes den nuværende geografiske brancheudbygning at bestå i Øresundsregionen, således at erhvervskoncentrationen fortsat vil være koncentreret i fingerplanen på den danske side af Øresund, og i bæltet der strækker sig fra Malmø mod Lund og til en vis grænse Helsingborg på den svenske side af Øresund.

Nogle af de vigtigste forudsætninger i Baseline scenariet er en mindre brancheglidning, hvilket betyder, at scenariet i et vist omfang tager højde for vækst- og tilbagegangsbrancher i Øresundsregionen frem mod 2045. Samtidig forudsættes i Baseline scenariet, at der ikke sker nogen geografisk glidning i arbejdspladsernes lokalisering. Dette er en væsentlig forskel Baseline scenariet og de 2 Konkurrencekraft scenarier imellem.

Forudsætningerne i Baseline scenariet er:

- ③1.900.000 arbejdspladser i Øresundsregionen i 2045
- ③Mindre overordnet brancheglidning til vækstbrancher fra tilbagegangsbrancher
- ③Videnserhverv 30%, handel og serviceerhverv 55% og produktionserhverv 15% i 2045
- ③Ingen brancheglidning internt i hovedbrancher
- ③Ingen geografisk glidning i arbejdspladser

Der foretages i Baseline scenariet ikke en opsplitning på lokale erhverv, idet dette er overflødig, da der ikke foretages en geografisk glidning i dette scenario. Der ligger i øvrigt nogle tanker, såsom et større flow i pendling blandt højtuddannede over Øresundsbroen, men en fortsat mangel på fuld integration bl.a. i den offentlige service til grund for den anvendte brancheglidning. Der ligger ikke nogen forudsætninger omkring virksomhedernes lokaliseringskrav til grund for scenariet, idet det forudsættes, at der ikke er nogen geografisk glidning i fordelingen af arbejdspladser. Resultatet af Baseline scenariet fremgår af Figur 5 og er grafisk fremstillet i *Bilag 2*.

Figur 5 Resultater i baseline scenariet med overordnet brancheglidning i 2045			
Hovedbrancher	Andel	Underbrancher	Andel
Videnerhverv	30 %	ICT og relaterede teknologi	9,6 %
		Miljø og energi	3,1 %
		Medicinal og sundhed	3,3 %
		Uddannelse og grundforskning	14,0 %
Handel og serviceerhverv	55 %	Turisme	2,2 %
		Transport	6,0 %
		Engros- og detailhandel	14,0 %
		Hospitaler og lægepraksis	10,7 %
		Finansiell service	3,6 %
		Liberale erhverv	5,6 %
		Offentligt og organisationer	12,9 %
Produktionserhverv	15 %	Fødevarerprodukter	2,2 %
		Møbel og tekstiler	0,1 %
		Bygninger og boliger	7,1 %
		Andre erhverv	4,5 %
		Primær sektor	1,1 %

Kilde: Øresundsregionens database

Note: Resultater Sadolin & Albæk

Den overordnede brancheglidning samt den generelle vækst i antallet af arbejdspladser viser, at især underkategorien uddannelse og forskning i 2045 vil lægge beslag på en stor del af arbejdskraften.

5. Konkurrencekraft scenariet

I Konkurrencekraft scenarierne tages udgangspunkt i det endelige antal arbejdspladser, der vil være i Øresundsregionen i 2045. Her forudsættes en samlet vækst på 500.000 arbejdspladser, således at det samlede antal vil nå op på 2,2 millioner. Årsagen til, at der kun tillægges 500.000 arbejdspladser frem for 550.000, som nævnes i forudsætningerne til notatet, er den, at data er baseret på arbejdspladser i 2003. Siden 2003 er antallet af arbejdspladser i Øresundsregionen faldet tilsvarende. Reguleres for at 25% af samtlige arbejdspladser vil være tilknyttet den lokale befolkningsudvikling, svarende til ca. 500.000 lokale arbejdspladser, er det omkring 1,65 millioner arbejdspladser, der skal fordeles på brancher og lokalisering i 2045.

De såkaldte lokale erhverv fordeles sig med ca. 19 % på videnserhverv, 68% på handel og serviceerhverv og 13% på produktionserhverv. Således skal ca. 500.000 lokale arbejdspladser fordeles, før en egentlig brancheglidning og geografisk lokalisering kan foretages.

Figur 6 Opdeling på lokale erhverv			
Hovedbrancher	Andel	Underbrancher	Andel
Videnerhverv	19 %	ICT og relaterede teknologi	0,0 %
		Miljø og energi	2,1 %
		Medicinal og sundhed	0,0 %
		Uddannelse og grundforskning	17,4 %
Handel og serviceerhverv	68 %	Turisme	0,0 %
		Transport	4,3 %
		Engros- og detailhandel	14,4 %
		Hospitaler og lægepraksis	7,0 %
		Finansiell service	0,0 %
		Liberale erhverv	0,0 %
		Offentligt og organisationer	42,2 %
Produktionserhverv	13 %	Fødevarerprodukter	2,1 %
		Møbel og tekstiler	0,0 %
		Bygninger og boliger	7,7 %
		Andre erhverv	2,9 %
		Primær sektor	0,0 %

Kilde: Region Skåne

Forudsætningerne i Konkurrencekraft scenarierne er:

- ③ 2.200.000 arbejdspladser i Øresundsregionen i 2045
- ③ Overordnet brancheglidning til vækstbrancher fra tilbagegangsbrancher
- ③ Underordnet intern brancheglidning i de 3 kategorier i forhold til forventet vækst
- ③ videnerhverv 40 %, handel og serviceerhverv 50 % og produktionserhverv 10 % i 2045

I Konkurrencekraft scenarierne beskriver udviklingen således en brancheglidning frem mod 2045. De 1,65 millioner arbejdspladser fordeles ud fra den tidligere omtalte overordnede brancheglidning, således at videnserhverv vil have 40%, handel og serviceerhverv 50% og produktionserhverv 10% af arbejdspladserne. Herefter foretages en yderligere justering inden for de enkelte hovedbrancher.

Denne justering forudsætter en intern brancheglidning i forhold til identificerede vækstbrancher, der i fremtiden vil skabe flere arbejdspladser, samtidig med at tilbagegangsbrancher vil miste arbejdspladser.

Figur 7 Resultater i konkurrencekraft scenarieret før geografisk glidning					
Hovedbrancher	Underbrancher	Konkurrencekraft			
Videnerhverv	ICT og relaterede teknologi	308.000	880.000	14 %	40 %
	Miljø og energi	176.000		8 %	
	Medicinal og sundhed	176.000		8 %	
	Uddannelse og grundforskning	220.000		10 %	
Handel og serviceerhverv	Turisme	44.000	1.100.000	2 %	50 %
	Transport	88.000		4 %	
	Engros- og detailhandel	275.000		13 %	
	Hospitaler og lægepraksis	198.000		9 %	
	Finansiell service	77.000		4 %	
	Liberale erhverv	110.000		5 %	
	Offentligt og organisationer	308.000		14 %	
Produktions erhverv	Fødevareprodukter	57.200	220.000	3 %	10 %
	Møbel og tekstiler	2.200		0 %	
	Bygninger og boliger	110.000		5 %	
	Andre erhverv	35.200		2 %	
	Primær sektor	15.400		1 %	

Kilde: Øresundsregionens database

Note: Resultater Sadolin & Albæk

Samtidig forudsættes en geografisk glidning i arbejdspladsernes lokalisering. De 2 scenarier forudsætter hver deres vækstudvikling:

- ③Ca. 500.000 lokale arbejdspladser, der ikke oplever geografisk glidning
- ③Geografisk glidning for 1,65 millioner "ikke lokale" arbejdspladser i forhold til branchernes lokaliseringsskrav
- ③I det monocentriske Konkurrencekraft scenario fokuseres på den geografiske glidning i centret, bestående af København og Frederiksberg kommuner, Københavns Amt samt Malmø og Lund kommuner
- ③I det polycentriske Konkurrencekraft scenario fokuseres på branchernes lokaliseringsskrav i periferien af Øresundsregionen

I det monocentriske scenario fokuseres væksten omkring Øresundsregionens center, der inkluderer kommunerne inden for ring 3, herunder København, Frederiksberg, Tårnby, Hvidovre, Brøndby, Rødovre, Glostrup, Albertslund, Ballerup, Herlev, Gladsaxe, Gentofte, Lyngby Tårnbæk samt akse mellem Malmø og Lund. I det polycentriske scenario vil en langt større del af væksten foregå i de store provinsbyer, herunder også de mere perifere af slagsen.

Den geografiske fordeling mellem center og periferi af de ca. 1,65 millioner arbejdspladser, inklusive placeringen af lokale erhverv, som Konkurrencekraft scenariet forudsætter, er vist i Figur 8. Denne opdeling på center og periferi viser, hvordan arbejdspladserne fordeler sig, inden den geografiske glidning på periferi og center finder sted.

Figur 8 Branchernes fordeling på center og periferi i 2045 inden geografiskglidning		
Hovedbranche	Øresundsregion center	Øresundsregion periferi
ICT og relaterede teknologi	69 %	31 %
Miljø og energi	40 %	60 %
Medicinal og sundhed	46 %	54 %
Uddannelse og grundforskning	46 %	54 %
Videnerhverv	52 %	48 %
Turisme	55 %	45 %
Transport	53 %	47 %
Engros- og detailhandel	48 %	52 %
Hospitaler og lægepraksis	45 %	55 %
Finansiell service	68 %	32 %
Liberale erhverv	63 %	37 %
Offentligt og organisationer	53 %	47 %
Handel og serviceerhverv	52 %	48 %
Fødevarerprodukter	30 %	70 %
Møbel og tekstiler	28 %	72 %
Bygninger og boliger	39 %	61 %
Andre erhverv	50 %	50 %
Primær sektor	5 %	95 %
Produktionserhverv	38 %	62 %
Samlet	49 %	51 %

Kilde: Øresundsregionens database

Note: Øresundsregionens center inkluderer København, Frederiksberg, Malmø og Lund kommuner, samt dele af Københavns Amt, jf. afsnit 5.1.

5.1 Monocentrisk udvikling

Det monocentriske Konkurrencekraft scenario tager udgangspunkt i en erhvervsudvikling, der er lokaliseret omkring Øresundsregionens center, der inkluderer København, Frederiksberg, Ballerup, Brøndby, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Albertslund, Hvidovre, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Tårnby, Malmø og Lund kommuner. Det forudsættes hermed, at branchernes geografiske glidning vil ske imod dette centrerede område.

I modellen foretages en glidning fra periferi til center på 15 procentpoint. Herefter foretages en intern geografisk glidning inden for de enkelte områder i centret. Den interne glidning tager udgangspunkt i branchernes lokaliseringskrav.

Hovedbranche	Øresundsregion center	Øresundsregion periferi
ICT og relaterede teknologi	84 %	16 %
Miljø og energi	41 %	59 %
Medicinal og sundhed	47 %	53 %
Uddannelse og grundforskning	35 %	65 %
Videnerhverv	66 %	34 %
Turisme	70 %	30 %
Transport	64 %	36 %
Engros- og detailhandel	59 %	41 %
Hospitaler og lægepraksis	57 %	43 %
Finansiell service	83 %	17 %
Liberale erhverv	78 %	22 %
Offentligt og organisationer	57 %	43 %
Handel og serviceerhverv	63 %	37 %
Fødevarerprodukter	42 %	58 %
Møbel og tekstiler	43 %	57 %
Bygninger og boliger	48 %	52 %
Andre erhverv	58 %	42 %
Primær sektor	5 %	95 %
Produktionserhverv	45 %	55 %
Samlet	62 %	38 %

Kilde: Øresundsregionens database

Note: Øresundsregionens center inkluderer København, Frederiksberg, Malmø og Lund kommuner, samt dele af Københavns Amt, jf. afsnit 5.1.

5.2 Polycentrisk udvikling

Det polycentriske Konkurrencekraft scenario tager udgangspunkt i en erhvervsudvikling, der er lokaliseret i flere mindre kraftcentre placeret i de forskellige regioner i Øresundsregionen. Den forekomne brancheglidning kommer således i højere grad til at ske mod lokaliseringer i udkanten af regionen. Der vil dog fortsat være en væsentlig udvikling i centret omkring København og Malmø.

I modellen foretages en glidning fra center til periferi på 15 procentpoint. Herefter foretages en intern geografisk glidning inden for de enkelte områder i periferien. Den interne glidning tager udgangspunkt i branchernes lokaliseringsskrav, og afspejler branchernes behov for at lokalisere sig i de større provinsbyer, hvor kvalificeret arbejdskraft er umiddelbar tilgængelig.

De væsentligste perifere vækstcentre i det polycentriske Konkurrencekraft scenario bliver:

- ③Frederiksborg Amt – Hillerød, Helsingør og Birkerød samt i mindre grad Allerød, Fredensborg-Humlebæk, Frederikssund og Hørsholm
- ③Roskilde Amt – Roskilde, Køge og Greve
- ③Vestsjællands Amt – Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse samt i mindre grad Sorø, Korsør, Haslev og Dragsholm

③Storstrøms Amt – Næstved, Nykøbing Falster, Nakskov og Vordingborg og i mindre grad Maribo

③Region Skåne – Helsingborg, Kristianstad, Trelleborg, Hässleholm, Landskrona og i mindre omfang Ystad, Ängelholm, Kävlinge, Simrishamn, Båstad og Sjöbo

Der forefindes ikke nogen detaljeret opdeling af Bornholms Amt. Det forventes ikke, at Bornholm vil blive et vigtigt vækstcenter i det polycentriske Konkurrencekraft scenario.

Figur 10 Branchernes fordeling 2045, polycentrisk konkurrencekraft scenario		
Hovedbranche	Øresundsregion center	Øresundsregion periferi
ICT og relaterede teknologi	54 %	46 %
Miljø og energi	26 %	74 %
Medicinal og sundhed	31 %	69 %
Uddannelse og grundforskning	37 %	63 %
<i>Videnerhverv</i>	39 %	61 %
Turisme	40 %	60 %
Transport	42 %	58 %
Engros- og detailhandel	37 %	63 %
Hospitaler og lægepraksis	33 %	67 %
Finansiell service	53 %	47 %
Liberale erhverv	48 %	52 %
Offentligt og organisationer	49 %	51 %
<i>Handel og serviceerhverv</i>	42 %	58 %
Fødevarerprodukter	18 %	82 %
Møbel og tekstiler	13 %	87 %
Bygninger og boliger	29 %	71 %
Andre erhverv	42 %	58 %
Primær sektor	1 %	99 %
<i>Produktionserhverv</i>	26 %	74 %
<i>Samlet</i>	40 %	60 %

6. Konklusion

Temagruppen for erhverv har valgt at bygge et kvalificerede gæt på fordelingen af arbejdspladser i Øresundsregionen 2045 på grundforudsætningen, at brancher som kan henføres til betegnelsen videnerhverv vil udgøre en større og voksende andel af beskæftigelsen og at de to øvrige hovedbrancher handel og serviceerhverv og produktionserhverv vil udgøre en mindre andel af den samlede beskæftigelse i 2045 end den gør i dag. Videnerhverv er i bred forstand kendetegnet ved ny eller mere viden i kendte produkter, nye kombinationer / anvendelser af kendte produkter, nye produkter eller serviceydelser, samt arbejdsdeling i den globale virksomhed.

Der er i dag omkring 1,65 mio. arbejdspladser i Øresundsregionen. ÖRIB projektet forventer at der i 2045 er sket en vækst på 200.000 i antallet af arbejdspladser i baselinescenariet og 500.000 i konkurrencekraftscenarierne.

På baggrund af analyse af forskellige branchers lokaliseringspræferencer er arbejdspladserne fordelt geografisk i baseline og konkurrencekraftscenarierne.

Baseline

I Baseline scenariet forudsættes en mindre brancheglidning, således at videnserhverv, handel og serviceerhverv samt produktionserhverv vil råde over henholdsvis 30%, 55% og 15% af arbejdspladserne.

Inden for videnserhverv forventes de detailorienterede brancher, herunder ICT og relateret teknologi, miljø og energi samt medicinal og sundhed at opleve den største vækst. Uddannelse og grundforskning forventes at få en mere moderat vækst. Hermed er der lagt op til, at udviklingen vil være præget af markedskræfternes efterspørgsel på vidensbaseret arbejdskraft, hvorved den positive udvikling primært vil forekomme inden for de private erhverv.

Konkurrencekraft scenarie

Det er temagruppens vurdering at erhvervsstrukturen i Øresundsregionen i konkurrencekraftscenariet i 2045 vil være præget af stor beskæftigelse (50 % af arbejdspladserne) indenfor handel og serviceerhvervene. Hovedbranchen er således stadig, som i dag den branche som har den største andel af arbejdspladserne, men der er tale om en tilbagegang (på 10 procentpoint) i dens betydning.

Hovedbranchen videnerhverv, som består af ICT og relaterede teknologi, miljø og energi, medicinal og sundhed samt uddannelse og grundforskning vil i 2045 tegne sig for 40 % af den samlede beskæftigelse i Øresundsregionen.

I forhold til den forudsatte brancheglidning kommer handel og serviceerhverv til at fylde mindre i den samlede fordeling af arbejdspladser. I Konkurrencekraft scenarierne forventes udviklingen ikke at være uniform de enkelte underbrancher imellem. Specielt forventes transporterhverv samt engros- og detailhandel at miste arbejdspladsandele. Transporterhverv forventes effektiviseret via computerbaserede systemer, hvorfor denne branche forventes at få en tilbagegang i andelen af arbejdspladser. Engros- og detailhandel forventes samlet i større klynger med større detailhandelsareal og stordriftsfordele på medarbejdersiden til følge.

Inden for produktionserhverv forventes samtlige underbrancher at opleve tilbagegang. Denne udvikling skal ses i lyset af den generelle udvikling gennem de seneste årtier fra

produktionssamfund mod service- og videnssamfund. I byggebranchen forventes byggeriet effektiviseret, og fremtidens byggeri vil formentlig blive mere fleksibelt med mulighed for at rearrangere og genbruge byggemoduler.

Rummelighed

Baseret på de fire udpegede erhvervstyper: viden, handel/service, produktion og blandede erhverv er de identificerede arealressourcer i form af nye arealer, byomdannelse og fortætning blevet vurderet på baggrund af lokalisering præferencerne.

Opgørelsen viser, at isoleret set er det muligt at pege på betydelige arealressourcer til videnerhverv med lokalisering præferencer for centrale placeringer i alle tre vækstscenarier. Handel og service kan tilsvarende gives centrale placeringsmuligheder, mens egentlige produktionserhverv må henvises til mere perifere placeringer. En undtagelse er dog på den svenske side, hvor der også vil kunne peges på betydelige arealressourcer tæt på de større byer. Der er ikke taget hensyn til, at der i det monocentriske scenario er der udlagt mange boliger i den centrale del af region. Der er ikke foretaget en analyse af hvorvidt der er plads til både de udlagte boliger og erhvervsarealer i Regionens centrale dele.